

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0029)

Hyvitysvollisuuden pitää koskeva vain sellaisia teoksia tai tekijänoikeussuojan kohteita, joiden oikeudenhaltijoille aiheutuu vahinkoa yksityisestä kopioinnista. On tärkeä huomata, että kaikki hyvitysmaksua koskevat eri mallit perustuvat viime kädessä oletukseen yksityisen kopioinnin aiheuttamasta vahingosta oikeudenhaltijoille. On tärkeää, että vaihtoehtojen arvioinnissa huomioidaan se, että yksityisen kopioinnin määrä on vähentynyt huomattavasti erilaisten lisensiointiin perustuvien maksullisten suoratoistopalvelujen ja muiden palvelujen myötä. Hyvityksen ei pidä johtaa ylikompensaatioon.

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkälaisten aineistojen kopiointi ja minkälaista tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

Yksityiseen kopiointiin käytettävä tekniikka ei ole hyvitysvollisuuden näkökulmasta relevanttia. Ainoastaan ensisijaisen kopion, toisin sanoen kolmannen osapuolen lähteestä käyttäjän laitteeseen tallennetun kopion tekeminen kuuluu hyvitysvollisuuden piiriin. Siten esimerkiksi käyttäjän tekemät henkilökohtaiset varmuuskopiot tai verkkotallennuspalvelujen käyttö ei kuulu hyvitysvollisuuden piiriin.

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennusalustoja tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

Hyvitys pitää toteuttaa voimassa olevalla budjettirahoitusmallilla. Eri laitteita tai tallennusalustoja tarkasteltaessa on huomattava, että useiden laitteiden, joissa on tallennusominaisuus, ensisijainen ja pääasiallinen käyttötarkoitus ei ole yksityinen kopiointi. Erityisesti päätelaitteiden (kuten puhelimet ja tietokoneet) tallennuskapasiteetista suurin osa on käyttäjän omien tietojen (kuten omat kuvat ja videot) tallentamista varten, jolloin kyse ei ole yksityisestä kopioinnista. Sama koskee ulkoisia kiintolevyjä ja muita nykyaikaisia tallennustapoja.

Hyvitysmaksun ei pidä koskea laitteita, tallennusalustoja tai palveluita.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamalla sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

Nettiliittymämalli ei ole oikeudenmukainen peruste hyvitysmaksulle. Nettiliittymän olemassaolo ei ole osoitus sen käytöstä yksityiseen kopiointiin. Nykyisessä yhteiskunnassa nettiliittymää tarvitaan lähes kaikkeen asiointiin sekä yksityishenkilöiden että yritysten kohdalla. Nettiliittymiä tarvitaan ja käytetään myös mitä erilaisimpien laitteiden kohdalla, joiden hyödyntämiseen yksityinen kopiointi ei liity mitenkään (esimerkiksi valvonta- ja riistakamerat, IoT-ratkaisut, älykkäät lataus- ja sähköjärjestelmät ym.).

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamallissa tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Hyvitysmaksun kohdentaminen yksityistä kopiointia tekeville yksityishenkilöille ei ole täsmällisesti mahdollista. Siksi budjettirahoitus on vähiten ongelmallinen vaihtoehto.

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamallissa kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennusalustojen valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjä voi olla yksityishenkilö?

Hyvitysmaksu on toteutettava nykyisellä budjettirahoitusmallilla. Koska yksityisen kopiointiin hyvitys perustuu vain yksityishenkilöiden tekemään kopiointiin eikä koske yrityksiä, yritysten ei pidä joutua

maksamaan hyvityksestä suoraan tai välillisesti. Erityisesti tallennusalustamallissa on mahdollista, että hyvitysmaksu jyvittyisi esim. tallennusalustojen, laitteiden (puhelimet, tietokoneet), tai verkkopalvelujen hintaan myös yrityksille.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

Hyvitysmaksu on toteutettava nykyisellä budjettirahoitusmallilla. Nettiliittymämallia ei voisi kohdentaa liittymän haltijan ominaisuuksien perusteella, sillä yksityisen henkilön nimissä olevaa liittymää voidaan käyttää myös elinkeinotoimintaan tai muuten ansaintatarkoituksessa.

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Nykyinen budjettirahoitusmalli on toimiva.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

Hyvitysmaksu on toteutettava nykyisellä budjettirahoitusmallilla. Tallennuskapasiteetti ei ole luotettava peruste hyvitysmaksun määräytymiseen, sillä tallennuskapasiteetti ei kerro tallennusalustan käytöstä yksityiseen kopiointiin.

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

Tallennuslaitteiden kohdalla on huomattava, että tallennuskapasiteettia käytetään usein pääasiassa muuhun kuin yksityiseen kopiointiin.

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

-

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

-

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnyсарvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

-

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Laissa tekijänoikeuslain muuttamisesta (1171/2014) tekijänoikeuslain 26 a § muutettiin siten, että yksityistä kappaleen valmistamista ja sen yleisyyttä tutkitaan hyvityksen oikean mitoituksen määrittämiseksi. Tutkimuksen tekee opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymä puolueeton tutkimuslaitos ja valtioneuvosto asettaa opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on toimia neuvoa-antavana asiantuntijaelimenä yksityistä kappaleen valmistamista koskevassa tutkimuksessa. Nykyinen toimintamalli on asianmukainen.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

Hyvitysmaksun määrästä päättämisen on perustuttava neutraaliin tutkimustietoon.

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Hyvitysmaksun määrästä voidaan esittää erilaisia arvioita. Hyvitysmaksun tulee kuitenkin perustua mahdollisimman kattavasti neutraaliin tutkimustietoon.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

Hyvitysmaksusta vapautumisen on oltava hallinnollisesti mahdollisimman yksinkertaista. Budjettirahoitusmallissa hyvitysmaksusta vapautumisen ongelmaa ei ole. Se mahdollistaa myös hyvityksen kohdentamisen oikeudenmukaisesti ilman yksityishenkilöille tai yrityksille palvelujen käyttäjinä aiheutuvia haittoja.

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

Työvälineet, kuten puhelimet ja kannettavat tietokoneet (kuten myös muut tietotekniset laitteet) ovat ensisijaisesti työkäyttöön. Laitteiden ei pidä kuulua hyvitysmaksun piiriin.

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

Alueellisen rajoituksen vuoksi budjettimalli on ainoa järkevä vaihtoehto.

Maksuvelvollisen tilitysvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvollisuus hoidettaisiin?

Tallennusalustamalli aiheuttaisi tarpeetonta kustannusrasitusta ja hallinnollista taakkaa, joka ei ole perusteltavissa. Nämä kustannukset jäisivät kysymyksessä mainittujen elinkeinonharjoittajien kannettavaksi, ellei niitä hyvitetäisi kuluttajilta perittävistä maksuista, mikä pienetäisi oikeudenhaltijoille maksettavia korvauksia.

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

Nykyisin voimassa olevassa budjettimallissa ei ole väliä, kuinka monelle tilitys tapahtuu, kun taas tallennusalustamallissa hallinnollinen taakka ja kustannusrasitus on sitä suurempi, mitä useammalle taholle maksut olisi tilitettävä.

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilitysperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Nykyistä tilannetta ei ole tarvetta muuttaa. Viranomaisen tulee päättää varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, koska kysymys on valtion tekemästä yksityisen oikeuden rajoituksesta. Päätöksentekoa kerättyjen varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista ei tule delegoida hyvitysmaksuvaroja kerääville ja/tai tilittäville tahoille. Oikeudenhaltijoiden yhdenvertaisuus voisi vaarantua varsinkin, mikäli hyvitysmaksuvaroja kerääviä ja/tai tilittäviä tahoja olisi useita ja eri tahot tilittäisivät kerättyjä varoja eri perustein.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

Varojen jakautuminen on määriteltävä puolueettoman ja neutraalin tutkimuksen perusteella. Hyvityksen määrän on perustuttava uskottavaan arvioon siitä, millainen konkreettinen vahinko tai haitta yksityisestä kopioinnista aiheutuu.

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

-

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

nykyisin voimassaolevan budjettimallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

Budjettirahoitusmalliin on aikoinaan siirrytty hyvin perustein, joita on käsitelty asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 249/2014 vp). Budjettimalli on hallinnollisesti ja kustannustehokkuudeltaan ylivoimaisesti muita vaihtoehtoja kevyempi ja parempi tapa järjestää yksityisen kopioinnin hyvitys.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry